STRATEGIC MANAGEMENT AND CORPORATE GOVERNANCE INTEGRATION IN INDUSTRIAL ENTERPRISES

Sevara Masharipova
Tashkent University of Architecture and Construction
PhD Student, Department of Management
ORCID:009-0008-9405-9738
https://doi.org/10.5281/zenodo.20487276

Abstract. This article examines the integration of strategic management and corporate governance systems in industrial enterprises and their impact on enterprise performance efficiency. The study analyzes the relationship between strategic management and corporate governance, the influence of digital transformation processes on management systems, and their role in increasing enterprise competitiveness. In addition, scientific proposals and practical recommendations aimed at improving management efficiency in industrial enterprises were developed.

Keywords: strategic management, corporate governance, industrial enterprises, management efficiency, strategic planning, integration, digital transformation, innovative development.

SANOAT KORXONALARIDA STRATEGIK BOSHQARUV VA KORPORATIV BOSHQARUV INTEGRATSIYASI

Masharipova Sevara
Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
“Menejment” kafedrasi tayanch doktoranti
ORCID:009-0008-9405-9738

Annotatsiya. Mazkur maqolada sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv tizimlarining integratsiyasi hamda uning korxona faoliyati samaradorligiga ta’siri ilmiy jihatdan tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida strategik boshqaruvning korporativ boshqaruv bilan uyg‘unlashuvi, raqamli transformatsiya jarayonlarining boshqaruv tizimiga ta’siri hamda korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, sanoat korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: strategik boshqaruv, korporativ boshqaruv, sanoat korxonalari, boshqaruv samaradorligi, strategik rejalashtirish, integratsiya, raqamli transformatsiya, innovatsion rivojlanish.

KIRISH

Bugungi globallashuv va iqtisodiy raqobat kuchayib borayotgan sharoitda sanoat korxonalarining samarali faoliyat yuritishi zamonaviy boshqaruv tizimlarini joriy etish bilan chambarchas bog‘liqdir. Ayniqsa, strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv tizimlarining o‘zaro integratsiyasi korxonalarning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta’minlovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarida boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda investitsion jozibadorlikni oshirish muhim vazifalardan biri

hisoblanadi. Shu sababli strategik boshqaruv va korporativ boshqaruvning zamonaviy mexanizmlarini takomillashtirish ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv integratsiyasining samaradorlikka ta'sirini tahlil qilish hamda boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv masalalari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, M.Porter strategik boshqaruv korxonalarning bozordagi raqobat ustunligini shakllantirishda muhim vosita ekanligini ta'kidlaydi [1]. I.Ansoff esa strategik boshqaruvni tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashishni ta'minlovchi kompleks boshqaruv tizimi sifatida baholaydi [2].

Korporativ boshqaruv nazariyasining rivojlanishida M.Jensen va W.Meckling tomonidan ishlab chiqilgan agentlik nazariyasi muhim o'rin egallaydi. Olimlarning fikriga ko'ra, korporativ boshqaruv samaradorligi aksiyadorlar va menejerlar manfaatlarining uyg'unlashuviga bog'liqdir [3].

OECD tamoyillarida korporativ boshqaruvning asosiy yo'nalishlari sifatida shaffoflik, hisobdorlik, aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilish hamda samarali nazorat tizimini shakllantirish masalalari yoritilgan [4].

Mahalliy olimlardan F.Mullajanov va D.Yu.Matrizayeva ilmiy ishlarida sanoat korxonalarida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish, korporativ madaniyatni rivojlantirish hamda raqamli texnologiyalarni boshqaruv tizimiga integratsiya qilish masalalari tadqiq etilgan [5;6;7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tizimli tahlil, iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqot davomida sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar kompleks ravishda o'rganildi.

Tahlil jarayonida:

-strategik rejalashtirish darajasi;
-korporativ boshqaruvning shaffofligi;
-raqamli texnologiyalarning joriy etilishi;
-investitsion jozibadorlik;
-moliyaviy barqarorlik;
boshqaruv qarorlarining samaradorligi

kabi ko'rsatkichlar tahlil qilindi.

TADQIQOT NATIJALARI

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv integratsiyasi sanoat korxonalari faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli boshqaruv texnologiyalarini joriy etgan korxonalarda boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezligi hamda investitsion jozibadorlik ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgan.

1-jadval

Strategik va korporativ boshqaruv integratsiyasining samaradorlik ko'rsatkichlariga ta'siri

Ko'rsatkichlar	Integratsiyadan oldin (%)	Integratsiyadan keyin (%)	O'zgarish (%)
Qaror qabul qilish tezligi	60–65	75–82	+15–17

Ko‘rsatkichlar	Integratsiyadan oldin (%)	Integratsiyadan keyin (%)	O‘zgarish (%)
Mehnat unumdorligi	55–60	68–72	+12–14
Investitsion jozibadorlik	58–62	72–78	+14–16
Moliyaviy barqarorlik	53–57	65–70	+10–13
Boshqaruv samaradorligi	56–61	70–78	+14–17

Manba: muallif ishlanmasi.

Tahlil natijalari strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv integratsiyasi korxonalarda boshqaruv samaradorligini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash hamda raqamli transformatsiyani jadallashtirishga xizmat qilishini ko‘rsatdi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv tizimlarining uyg‘unlashuvi boshqaruv samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarni boshqaruv tizimiga integratsiya qilish boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish, biznes jarayonlar shaffofligini oshirish hamda resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, strategik boshqaruv mexanizmlaridan samarali foydalanayotgan korxonalarda investitsion jozibadorlik hamda moliyaviy barqarorlik ko‘rsatkichlari yuqori bo‘ladi. Shu bilan birga, korporativ boshqaruv tamoyillariga amal qilinadigan korxonalarda investorlar ishonchi ortishi natijasida korxonalarning raqobatbardoshligi kuchayadi.

D.Yu. Matrizayeva o‘z ilmiy tadqiqotlarida sanoat korxonalarida korporativ madaniyat va boshqaruv texnologiyalarining o‘zaro integratsiyasi boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligini ta’kidlaydi [5]. Muallifning fikriga ko‘ra, raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt elementlarini boshqaruv tizimiga joriy etish korxonalar faoliyati natijadorligini oshirish hamda ularning zamonaviy iqtisodiy sharoitlarga moslashuvchanligini kuchaytiradi [6].

Shuningdek, Matrizayeva D.Yu. tadqiqotlarida korporativ madaniyat xodimlar faoliyatining muvofiqligini ta’minlovchi va boshqaruv qarorlarini amalga oshirish samaradorligini oshiruvchi strategik omil sifatida baholanadi [7]. Bu esa sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv integratsiyasining nafaqat iqtisodiy, balki institutsional ahamiyatga ham ega ekanligini ko‘rsatadi.

Shunday qilib, strategik boshqaruv, korporativ boshqaruv hamda raqamli transformatsiya jarayonlarining o‘zaro integratsiyasi sanoat korxonalarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta’minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, sanoat korxonalarida strategik boshqaruv va korporativ boshqaruv integratsiyasi korxonalarning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta’minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari asosida:

-strategik boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish;

-korporativ boshqaruv standartlarini rivojlantirish;
-raqamli boshqaruv texnologiyalarini keng joriy etish;
-boshqaruvning shaffofligini oshirish

sanoat korxonalari faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Shu sababli sanoat korxonalarida zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini qo‘llash hamda strategik va korporativ boshqaruv integratsiyasini rivojlantirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Porter M. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. – New York: Free Press, 1980. – 397 p.
2. Ansoff I. Strategic Management. – London: Macmillan Press, 2007. – 251 p.
3. Jensen M.C., Meckling W.H. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure Journal of Financial Economics. – 1976. – Vol. 3. – No. 4. – P. 305–360.
4. OECD. G20/OECD Principles of Corporate Governance. – Paris: OECD Publishing, 2015. – 60 p.
5. Matrizayeva D.Yu. Sanoat korxonalarida boshqaruv texnologiyalarini tanlashga korporativ madaniyatning ta’siri ”Innovations in Science and Technologies”. – 2025. – Maxsus son. – B. 312–318.
6. Matrizayeva D.Yu. Integration of Corporate Culture and Industrial Efficiency: A Comparative Analysis Using Digital Technologies and Artificial Intelligence // Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance. – 2026. – Vol. 7. – No. 1. – P. 155–162.
7. Matrizayeva D.Yu. Institutsional omillar va korporativ madaniyat sanoat korxonalarini boshqarishni optimallashtirish vositasi sifatida // Ekonomika i sotsium. – 2025. – №11(138).